

TUUSULANJÄRVEN KUNNOSTUSTYÖRYHMÄN KOKOUS

Aika:	Torstai 21.1.2010 klo 8.30 - 11.00	
Paikka:	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun kuntayhtymän toimisto, Kultasepänkatu 4 B, Kerava	
Osallistujat:	Kaarina Laine Jarmo Vääriskoski Timo Laiho (pj) Anu Tyni Matti Vainio Mauri Pekkarinen Jaana Hietala (siht.)	Järvenpään kaupunki Uudenmaan ELY-keskus Tuusulan kunta Keski-Uudenmaan ympäristökeskus Tuomalan kalastuskunta Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky
Poissa	Olli Lappalainen Jukka Laitila Tero Rantanen Esa Partanen Pertti Paakkinen	Tuusulan kunta Järvenpään kaupunki Tuusulanjärven vesiensuojeluyhdistys ProAgria Uusimaa Pro Tuusulanjärvi -liike

1. KOKOUKSEN TYÖJÄRJESTYS

Ehdotus: Jaettu asialista hyväksytään kokouksen työjärjestykseksi. Timo Laiho toimi puheenjohtajana Olli Lappalaisen ollessa poissa.

2. EDELISEN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA

Ehdotus: Hyväksytään kunnostustyöryhmän pöytäkirja 3/09.

Päätös: Vainio tarkensi Tuomalan osakaskunnan kantaa kohdan 7 kalastuskieltoalueeseen siten, että osakaskunnan alueen syvänteeltä ei saa kalastaa.

3. KALASTUS

Tuusulanjärven hoitokalastussaalit syksyllä 2009 oli 66 100 kg (58 vetoa, keskisaalis 1 100 kg/veto). Nuottaajina toimivat Aulis Kiiskilä ja Arto Hautala (61 092 kg) sekä Uudenmaan ympäristökeskus (4 980 kg). Kalansaalit oli selvästi suurempi kuin viime vuosina. Hoitokalastuksen kustannukset olivat 36 700 €. Uudenmaan ympäristökeskus toteutti nuottauksen virkatyönä. Sopimus Kiiskilän kanssa on voimassa vielä vuoden 2010 ja optiona vuodelle 2011.

Yhteenveto vuosien 1997 - 2009 kalansaaliista sekä vuoden 2009 nuottauksista on esitetty liitteessä 1.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä merkitsee syksyn 2009 hoitokalastussaaliiin tiedoksi.

Päätös: Hoitokalastussaaliiis merkittiin tiedoksi.

4.

RANTAMO-SEITTELIN KOSTEIKKO

Kosteikko on valmistunut ja luovutettu kuntayhtymälle 1.12.2009. Tuusulan kunnan rakennusvalvonta teki lopputarkastuksen 17.12.2009. Rakennuskustannukset olivat 770 000 euroa (ilman alv.), josta kuntayhtymän osuus oli 475 000 ja ympäristökeskuksen osuus 295 000 euroa. Kuntayhtymä on jo maksanut osuutensa rakentamiskuluista ympäristökeskukselle.

Rantamo-Seittelin kosteikon seuranta jatkuu seurantaohjelman mukaisesti. SYKEN tutkimushanke ”Rantamo-Seittelin kosteikon seurannan automatisointi” maksaa KUVESille 10 000 euroa näytteiden analysointikuluja.

Tarjouspyyntö Rantamo-Seittelin kosteikkoseurannan vesinäytteiden analysoimisesta vuosina 2010- 2011 (optio vuodelle 2012) lähetettiin kolmelle laboratoriolle. Määräaikaan mennessä saatiin kaksi tarjousta (MetropoliLab ja Syke). Analyysihintojen vertailu on esitetty liitteessä 2. Molemmat laboratoriot ovat akkreditoituja, ja koska ne sijaitsevat Helsingissä, näytteiden kuljetuskustannukset eivät eroa toisistaan.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä

- a) merkitsee kosteikon valmistumisen tiedoksi ja
- b) hyväksyy kaksivuotisen laboratorion palveluita koskevan sopimuksen tekemisen edullisemmän tarjouksen tehneen Metropoli-laboratorion kanssa tarjouksen mukaisella hinnalla.

Käsittely: b) Laboratoriotarjoukset

Mauri Pekkarinen esitteli tarjouskilpailun järjestämisen ja kertoi, että kuntayhtymän kosteikkoseurannan näytteitä voidaan käyttää SYKEN automaattisen seurannan kalibroimiseksi. SYKEN kanssa on sovittu, että kuntayhtymä pyytää tarjoukset laboratorioanalyysistä. Lisäksi on sovittu, että kuntayhtymä tekee laitteiston ylläpitohuoltoa.

Päätös: Kosteikon valmistuminen merkittiin tiedoksi ja MetropoliLab-laboratorion analyysitarjous hyväksyttiin.

5. KUORMITUSLASKELMAT

MML Paula Muukkonen päivitti Tuusulanjärven kuormituslaskelmat syksyllä 2009. Fosforin ulkoinen kuormitus ei ole vähentynyt 2000-luvulla: keskimääräinen vuosikuorma oli suurempi 2000-luvulla kuin 1990-luvulla. Keskeiset tulokset esitetään kokouksessa.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä keskustelee tuloksista.

Käsittely: Hietala esitteli laskennan tuloksia. Sarsalanojan ja Mäyränojan kautta tuleva fosforikuormitus on selvästi suurempaa kuin Vuohikkaanojan kautta tuleva kuormitus. Pekkarinen kertoi Vuohikkaanojan pienemmän kuormituksen johtuvan osittain siitä, että Rusutjärven sedimentti pidättää hyvin fosforia. Vääriskoski totesi, että huolimatta lisääntyneestä ravinnekuormituksesta sinilevien määrä on alentunut Tuusulanjärvellä 2000-luvulla.

6. KOSTEIKOT JA ALTAAT

MML Paula Muukkonen päivitti Tuusulanjärven kosteikkojen ja laskeutusaltaiden hoitosuunnitelmat. Lähiaikoina tulevat ajankohtaisiksi Räikilänojan laskeutusaltaan tyhjennys, Pelinojalla pajukon raivaus ja Mäyränojan suun laskeutusaltaan ruoppaus ja niitto. Vuohikkaanojan altaiden tyhjennys toteutetaan vuonna 2010.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä keskustelee hoitosuunnitelmista.

Käsittely: Vainio kannatti Pelinojan pajukon harventamista. Laine kertoi, että Järvenpää on saanut valmiiksi Räikilänojan yläosan uoman parannustyöt, jotka liittyvät Lepolan alueen hulevesien käsittelyyn. Alue on pientalovaltainen eikä asfaltoidun pinnan määrä tule olemaan kovin suuri joten hulevesien määrä ei muodostu erityisen suureksi. Alueen kaavoituksessa tullaan antamaan määräyksiä hulevesien käsittelystä yksityiskohtaisesti ja tavoitteena on käsitellä vedet tonteilla. Lepolan 1-alueelle tulee lisäksi kosteikko taasaamaan virtaamahuippuja. Räikilänojan suuosan laskeutusallasta ei saatu tyhjennettyä, koska poistettavaa maata ei voitu läjittää lähipellolle ja kuljetus maankaatopaikalle olisi tullut liian kalliiksi. Altaan tyhjennys pyritään toteuttamaan mahdollisimman pian. Vainio esitti, maan voisi läjittää hänen pelloilleen. Lisäksi keskusteltiin Klenkon altaan tyhjennyksestä, joka ei ole tällä hetkellä tarpeen.

Koskelan altaiden toteutuksesta Hietala totesi, että hankeen luvan tarve on selvitetty. Altaiden rakentaminen ei ELY-keskuksen tai Tuusulan kunnan rakennusvalvonnan mukaan tarvitse maisematai ojituslupaa. Toteuttaminen on kuitenkin mahdollista tänä vuonna vain, jos ELY-keskus voi osallistua rakentamiseen. Valtion rahoitusosuutta on vielä jonkin verran käyttämättä ja sen tarkka määrä selviää kevään aikana.

7. VESIKASVIEN NIITOT

Vesikasveja on niitetty vuosittain vuodesta 2001. Jari Venetvaaran raportti vuoden 2008 vesikasvikartoituksesta ei ole valmistunut, mutta hän totesi lajiston yksipuolistuneen niittoalueilla (Jari Venetvaara, 7.1.2010). Venetvaaran mukaan niittoja ei ole enää välttämätöntä toteuttaa joka vuosi vaan niittoväliä voitaisiin harventaa, esim. joka toinen vuosi tapahtuviksi. Karvalehden runsastumista kuitenkin on tarpeen seurata ja poistaa tarvittaessa. Kasvien niittomäärät aiempina vuosina on esitetty liitteessä 3.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä päättää vesikasvien niittojen jatkosta vuodesta 2010 eteenpäin.

Käsittely: Hietala kertoi, että Venetvaaran raportti ei ole vielä valmis, mutta Venetvaara on luvannut kirjoittaa lausunnon niittojen toteuttamisesta. Vainio esitti niittojen tekemistä jatkossakin vuosittain. Laine totesi, että niittosuunnitelman on perustuttava tutkimuksiin ja että päätöstä ei voi tehdä ennen raportin valmistumista. Vääriskoski kannatti niittosuunnitelman päivittämistä. Pekkarinen ehdotti, että niittoja ei kilpailutettaisi tänä vuonna vaan työt tehtäisiin vuoden 2009 urakoitsijoiden kanssa vanhojen sopimusten pohjalta hintojen indeksikorotus huomioiden. Vainio kannatti ehdotusta, ja totesi, että urakat on kilpailutettu jo monta kertaa. Lisäksi keskusteltiin vesikasvien merkityksestä järvissä ja Pekkarinen totesi, että esimerkiksi Rusutjärvellä liiallinen vesikasvien poisto on todennäköisesti johtanut sinilevien runsastumiseen.

Päätös: Niittosuunnitelma päivitetään Venetvaaran lausunnon perusteella ja niitto- ja vesikasvien käsittelysopimuksia pyritään jatkamaan vuoden 2009 urakoitsijoiden kanssa (Telapari ja Lassila).

8. TUTKIMUKSET VUONNA 2010

Kuntayhtymän toteuttama järven tilan seuranta jatkuu edellisten vuosien tapaan (sedimentaatio, happi ja kaasun keräimet). Pohjaeläinseurainta suunnitellaan yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.

Tutkija Tommi Malinen (Helsingin yliopisto) on pyytänyt lisärahoitusta särkikalojen populaatiotutkimuksen loppuunsaattamiseksi (liite 4). HY on hakenut lisärahoitusta myös Tuusulanjärven vesiensuojeluyhdistykseltä ja Maa- ja vesitekniikan tuelta. Rahoitustarve on yhteensä n. 10 000 euroa. Tutkimuksen valmiiksi saaminen on tärkeää hoitokalastuksen vaikutusten arvioimiseksi. Kunnostushankkeen rahoitus on pienentynyt vuonna 2010, mutta hanke voisi rahoittaa tutkimusta enintään 4000 eurolla.

Kalaston tutkimussuunnitelma laaditaan loppuraporttien valmistuttua kesällä 2010. Ainakin hoitokalastuksen saaliin analysointi on

syytä tehdä. Muuhun kalaston seurantaan ei riitä rahoitusta vuonna 2010.

Hanke on seurannut sedimentin kaasunmuodostusta vuosittain (liite 5). Sedimentistä vapautuva kaasu on hapellisissa oloissa pääasiassa hiilidioksidia ja hapettomissa oloissa metaania. Pohjois-pohjanmaan ympäristökeskus teki vuonna 2002 kaasumittauksia, joissa selvitettiin hapen tunkeutumissyvyyttä sedimenttiin ja siitä vapautuvien kaasujen määriä. Tutkimuksessa todettiin metaanintuotannon vähentyneen selvästi. Hanke on kysynyt alustavasti mahdollisuutta uusista tutkimuksista kesällä 2010. Tero Väisänen (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus) on kiinnostunut asiasta, mutta tutkimusryhmä on hajonnut. Hän lupasi selvittää tutkimuksen uusimismahdollisuuksia ja kustannuksia. Tuusulanjärven vesiensuojeluyhdistys on pohtinut mahdollisuutta rahoittaa sedimenttitutkimusta.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä

- a) merkitsee tiedoksi hankkeen omat seurantatutkimukset
- b) päättää rahoittaa kalatutkimusta enintään 4000 eurolla
- c) merkitsee tiedoksi kalatutkimussuunnitelman päivitystarpeen ja
- d) merkitsee tiedoksi sedimenttitutkimussuunnitelmat.

Päätös: Seurantatutkimukset (a) ja tutkimussuunnitelmien tilanne (c, d) merkittiin tiedoksi. Helsingin yliopiston populaatiotutkimusta (b) päätettiin rahoittaa korkeintaan 4000 eurolla siten, että kuntayhtymä palkkaa tutkijan kuukaudeksi.

9. KALAKOKOUS

Kalatutkijoiden ja osakaskuntien yhteinen kokous on perinteisesti pidetty tammi-helmikuun vaihteessa ennen osakaskuntien vuosikokouksia. Tänä vuonna viimeiset kalatutkimusraportit valmistuvat vasta kesällä, joten kokous on syytä pitää silloin.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä päättää, että kalakokous järjestetään kesällä 2010.

Päätös: Kalakokous päätettiin pitää kesällä kaikkien tutkimusten valmistuttua. Hietala lähettää keväällä valmistuvat raportit (verkkokoekalastus, eläinplanktonitutkimus ja hoitokalastussaaliin lajijakauma) osakaskunnille.

10. HAJA-ASUTUKSEN JÄTEVEDET

Tuusulan kunnan vesihuoltosuunnitelman päivitys valmistuu keväällä 2010 aikana. Tämän jälkeen on tarpeellista tiedottaa kunnallistekniikan ulkopuolelle jäävillä mahdollisuuksista toteuttaa jäte-

vesien käsittely. Tuusulan kunta on suunnitellut yleisötilaisuutta aiheesta yhdessä kuntayhtymän ja Tuusulanjärven vesiensuojeluyhdistyksen kanssa. Samassa tilaisuudessa voidaan esitellä hanketta ja kalatutkimusten tuloksia. Tilaisuuden ohjelmaa suunnitellaan työryhmässä.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä hyväksyy tiedotustilaisuuden järjestämisen ja nimeää edustajan/edustajat suunnittelutyöryhmään.

Käsittely: Laine kertoi kannattavansa jätevesien käsittelyä koskevan neuvonnan järjestämistä, mutta halusi selventää hankkeen roolia asiassa, koska neuvonta kuuluu kuntien toimialaan. Esityksen taustalla on vuonna 1999 valmistunut HAAVE-raportti, jossa Uudenmaan ympäristökeskus teki selvityksen jätevesienkäsittelystä Tuusulanjärven valuma-alueella. Hietala kertoi, että neuvontatilaisuuden järjestäminen on ollut ensimmäisen kerran esillä v. 2005, mutta se jäi silloin pitämättä. Vainio totesi, että vastuu ohjeistuksesta ja neuvonnasta on kunnilla ja että asukkaat kaipaavat tietoa asiasta. Tynin mukaan myös hanke voi olla aloitteellinen neuvonnan aloittamisessa ja jos tilaisuudessa esille tulee myös vesiensuojelun näkökulma, ihmiset voivat olla halukkaampia investoimaan puhdistusjärjestelmiin ja näkemään mahdollisen hyödyn. Tyni kertoi jätevesineuvonnan kuuluvan toimenkuvaansa ja oli kiinnostunut tilaisuudesta. Pekkarinen kertoi, että vesiensuojelun näkökulma olisi tilaisuudessa keskeinen ja että mm. Vantaanjoen ja Helsingin vesienyhdistys on viime aikoina ollut hyvin aktiivinen jätevesien käsittelyn neuvonnassa. Myös Lahon mukaan asiasta tiedottaminen sopii hyvin hankkeelle. Vääriskoski totesi, että eri toimijoiden yhteistyö on hyväksi jätevesien käsittelyn tehostamiseksi. Tilaisuuden videoimisen mahdollisuus otetaan huomioon ohjelmaa suunniteltaessa.

Päätös: Tilaisuuden ohjelman suunnittelutyöryhmään nimettiin Anu Tyni ja Tero Rantanen kunnostustyöryhmästä sekä Mauri Pekkarinen ja Jaana Hietala kuntayhtymästä.

11. HANKERAPORTTI

Hankkeen 10-v raportin kirjoittaminen on vireillä. Raportti pyritään saadaan valmiiksi kohdan 10 yleisötilaisuuteen mennessä. Raportti tulee koostumaan kunnostustoimien yhteenvedosta ja asiantuntijoiden kirjoittamista artikkeleista. Kirjoittajiksi ovat lupautuneet Jaana Marttila: vedenlaadun seuranta (ELY-keskus)

Jari Venetvaara: vesikasvit

Erkki Saarijärvi: ilmastus (Vesi-Eko)

Jukka Ruuhijärvi ym.: kalastotutkimukset (RKTL)

Tommi Malinen ym.: kalastotutkimukset (HY) ja

Jaana Hietala ja Mauri Pekkarinen: KUVESin tutkimukset.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä merkitsee raportin valmistelutilanteen tiedoksi.

Päätös: Raportin valmistelutilanne merkittiin tiedoksi.

12.

KUNNOSTUSTOIMENPITEIDEN JATKON SUUNNITTELU

Pentti Korkka toi ohjausryhmän kokouksessa 18.9.2009 esille kunnostuksen ja erityisesti hoitokalastussuunnitelman päivityksen tarpeen. Kalastotutkimusten valmistumisen jälkeen voidaan arvioida tähän asti toteutettujen toimenpiteiden vaikutuksia ja hoitokalastuksen jatkamisen tarvetta. Tätä varten voidaan perustaa työryhmä, johon pyydetään eri tahojen edustajia.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä päättää työryhmän perustamisesta.

Päätös: Hyväksyttiin kunnostustoimien jatkoa suunnittelevan työryhmän perustaminen.

13.

TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUKSEN SEURANTA

Vuodelle 2010 edellisessä kokouksessa esitetty toteutus- ja rahoitussuunnitelma on esitetty liitteessä 6. Rantamo-Seittelin rakentaminen saatiin päätökseen syksyllä 2009 ja kosteikon vedenlaadun seurantaan saadaan rahoitusta SYKE:n kautta, joten kosteikkoihin varattu osuus tulee pienentymään. Nämä varat voidaan käyttää kalaston suurempaan osuuteen (hoitokalastus ja tutkimus).

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä hyväksyy toimintasuunnitelman muutokset vuodelle 2010.

Päätös: Toimintasuunnitelman muutokset hyväksyttiin ja ne päätettiin kirjata seurantataulukkoon yksityiskohtaisemmin. Pöytäkirjan liitteenä on tarkistettu seurantataulukko. **Huom!** Taulukkoon on tehty tarkistuksia kokouksen jälkeen tietoon tulleiden tulojen ja menojen perusteella.

14. TIEDOKSI

Onnela-seminaari pidettiin 9.11.2009 ja paikalla oli n. 15 kuulijaa. Jarmo Vääriskoski videoi esitykset ja luentoaineisto löytyy netistä sivustolta www.uusimaaseutu.fi sekä esitykset videoituna sivustolta www.vesienhoito.net

Valtioneuvosto on hyväksynyt vesienhoitosuunnitelmat joulukuussa 2009. Ympäristökeskus laatii toimenpideohjelman omalle alueelleen. Ohjelman mukaan Tuusulanjärvi saataisiin hyvään ekologiseen tilaan vuonna 2021. Hyvän tilan mukainen tavoitetaso kokonaisfosforipitoisuudelle on 55 µg/l ja klorofyllille 20 µg/l. Ulkoisen kuormituksen riittävä vähentyminen ei tule nykyisillä keinoilla onnistumaan ja käyttöön olisikin saatava uusia keinoja. ELY-keskukset laativat alueelliset toimenpideohjelmat (TPO), Uudenmaan TPO on julkaistu netissä.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä merkitsee Onnela-seminaarin pitämisen ja vesienhoitosuunnitelman hyväksymisen tiedoksi.

Päätös: Onnela-seminaari ja vesienhoitosuunnitelman valmistuminen merkittiin tiedoksi.

15. MUUT ASIAT

Laiho kertoi, että kunta on rakentanut 16 auton pysäköintialueen Rantamontien varteen.

Vääriskoski kertoi, että ELY-keskukset ja AVI-virasto ovat aloittaneet toimintansa vuoden 2010 alusta.

16. SEURAAVA KOKOUS

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä päättää seuraavan kokouksen ajankohdan.

Päätös: Seuraava kokous pidetään torstaina 8.4.2010 klo 8.30 kuntayhtymän toimistolla.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Jaana Hietala

Jakelu: Kunnostustyöryhmän jäsenet
Ohjausryhmän jäsenet
Yhtymähallitus
Osakaskuntien esimiehet
Kaija Hapuoja, Tuusulan kunta
Antti Kaikkonen, eduskunta